

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

¡EL BON PASTOR!

«*Jo som el bon Pastor*, diu Jesu Crist en l'Evangèli d'aquesta diada, y lo prova d'un modo que no té rèplica. El bon Pastor estima tant ses ovelles que sols les condueix allà ahont la pastura es més profitosa y abundant; no sols vetla sa guarda perque no li fugi cap ovella, sinó perque el llop no si present; no sols estorba que se extrevihín cuant surten al camp, sinó que si qualcuna s'en pèrt deixa tota sa guarda per cercar-la, y haventla encontrada la carrega demunt ses espatles y la torna altra vegada amb ses altres. Ni se aconorta ab això el bon Pastor; dona fins y tot la vida per elles. Seguidament mostra el mal pastor y diu:

El pastor mercenari, (llogat) á qui no pertanyen les ovelles, veigent el llop, abandona la guarda que devia defensar; fuig, afegeix el Senyor, no d'ú conta més que en sa propia persona y lo seu interès, y de ningun modo ab el de les ovelles. ¡Quin cuadro més al viu y natural tant dels pastors bons com dels pastors dolents! y quina diferència entre uns y els altres! La mateixa que hi ha entre una madastre y una bona mare respecte de sos fills; entre l'amo d'una finca y l'arrendador; entre tota classe de superiors y autoritats que ho son per cumplir son dever y els qui sols ho son per umplirse ses butxaques y trapitjar el pro-hisme. ¡Cuántes comparanses y reflexions mos venen en memoria que segurament també vendrán al enteniment dels nostros lectors! No obstant, per molt que diguessem, res poríam afagir més expressiu que lo que conté el Sant Evangèli per donar á coneixer els bons y els mals pastors, y encare que regonesquém ser aquest coneixement de molta importancia, el seu estudi está molt esposat á falsos judicis; judicis fills de la nostra prevenció y obra de ses dolentes inclinacions que mos son inseparables. Per això veim més práctic, que prescindint del estudi de les cualitats personals dels pastors, mirém si vertaderament cada un de noltros som del número de les ovelles dòcils y que no han fuit de la guarda del Bon Pastor, que 's Jesu Crist, y si per l'amor y práctica de ses bones obres, y no per una simple y embabeida

creència coneixém al qui per tots desplega sos cuidados; perque Ell va dí: Que el bon Pastor coneixia ses ovelles; y aquestes lo coneixían á Ell.

«Altres ovelles tench encare, diu el Salvador, que no son d'aquesta guarda y es menester dur-leshi. Elles escoltarán la meua veu y no hey haurá més qu'una sola guarda y un sol Pastor.»

Ben clar es el cumpliment d'aquesta profecia. Les altres ovelles eran els gentils, els quals no pertenyían á la guarda dels juheus, á qui parlava Jesu Crist. Els gentils convertits á la fè no han fet sinó una sola guarda ab els juheus que han regonegut á Jesu Crist per son Mesias. Rompre la murada divisoria que separava als dos pobles, no poria ser més que obra d'una religió del tot divina. Jesu Crist, soberano Pastor de les ànimes, no té més qu'una sola guarda y un sol corral, y es impossible tenirne dues. ¡Ay, donchs, de les ovelles que se separen de dita guarda ó surten de son corral! No podrán escaparse de ser preses de alguns mercenaris, y sobre tot d'algun llop.

MOSSEN JOAN.

NOTICIES HISTÓRIQUES

XV

Día 23 d'Abril, la festa de sant Jordi que, segons la tradició aparegué al exercit cristianá el día de l'assalt en que fonch conquistada la ciutat de Palma. Desd'aquella memorable fetxa data la devoció que l'hi professan els balears, regularisantla la noblesa mallorquina en el sigle XIV, ab la creació d'una confraria á modo d'orde militar, festetjant tots els anys á son titular y patró en la iglesia de Sant Francesch, fins que Carlos III en primer de Janer de 1778, l'estingí, essent inútils els esforços que feren alguns nobles per referla. En los termes de Palma y de Pollensa, li dedicaren oratoris ahont acudeixen els feels á implorar la protecció del sant mártir; lo poble d'Orient, á Mallorca, y la ciutat d'Ivisa, li consagraren dues iglesies. També hi ha un altar y capella dins la cova de Sant Martí d'Alcudia.

Els flassaders de Palma desde el comensament del seu gremi, l'any 1395, l'esculliren per patró.

FESTA DEDICADA Á D. G. ROSSELLÓ

Se celebrá dilluns passat en la Sala Capitular del Ajuntament de Palma, presidint l' Il·lustríssim Sr. Bisbe de la nostra Diócesis, l' Ilm. Sr. Governador de la província, el señor Alcalde de Palma y altres persones distingides, en ciències, arts y lletres.

La concurrència no hi cabia; haventhi senyores, entre la gent convidada.

Oberta la sessió y llegides les comunicacions d' adhesió de centres y personatjes del continent, se descobrí lo retrato del señor Rosselló, declarantlo *fill il·lustre de Mallorca*.

Mossen Miquel Costa llegí un bell sonet en sa alabansa y tot seguit don Joan Alcover, designat per escriure la biografia del agraciat, la llegí entre les mansbelletes de tothom. Parlaren el señor don Rafel Alvarez Sereix, el señor Batle y á lo últim el señor Bisbe agrahint l' honra que li feyan otorgantli la Presidencia. Digué, en bon mallorquí, que era un bell espectacle contemplar com, l' escalfor del Art s'agermanava ab los sentiments dels pobles, qui, si experimentaren la confusió de ses llengües quant pretengueren alsar una torre que arribás al cel, quedant dividits en rasses que formaren diferents nacionalitats; ara tornan á unir-se, inspirats per un meteix ideal y un meteix amor; qual fét es obra maravillosa de Deu, desde que enviá á son Fill per redimir á la humanitat.

Els catalans y valencians en romangueren encaptivats. Els mallorquins demócratas, que havían promogut aquesta festa, pensant darli un caracte regionalista de color vermey, no hi assitiren.

Acabada la sessió, les autoritats y algunes persones elegides anaren á dar l' enhorabona al poeta Mèstre Rosselló, qui los va rebre tot emocionat.

No haventmos sigut possible prende notes, sols perque els nostros lectors tengan una idea del saborós trebay y sá criteri demostrat p' el biógrafo señor Alcover, transcrivim un fragment (dels publicats en *La Almudaina* de día 24).

«La seua diligència, filla de la fonda y vera passió per les lletres en totes ses manifestacions, inclús aquelles qui no enlluernen les multituds profanes ni halagan l' amor propi del jovent, va fer d' en Jeroni Rosselló un dels raríssims exemplars, dins la joventud literaria del nostre país, qui saben agermanar els pacients estudis d' erudició ab el lliure voleteix de la fantasia, L' afició literaria sol esser por molts una de tantes aficions mundanes, un jerdí sense reixa ahont la venitat peresosa, sense mes esforços qu' allargar la ma, pot cullirhi les gardenias pera guarnirse les solapes. L' invassió pels intrusos qui malmeten les arts es mes nombrosa en l' art literaria, per lo meteix que no la defensa com á les altres la necessitat d' una especial preparació tócnica; y abun, dan els bergantells qui se llangen l' escriure en vers ó prosa perque els del ofici no están agremiats y ningú 'ls demana el certificat de suficiència. Y així va la cosa. La poca nutrició intelectual es una de les causes del apagament de la literatura espanyola.

Clar exemple contra aquesta buidor y aquesta lleugerese son els principis de la carrera literaria d' Jeroni Rosselló. Sense renunciar a esser jove, ni á les galenies y efusions espirituals propies de la juvenesa, al matsix temps que deixavr rajjar la seua vena de poeta, escarcollava els códices lulians, y abans de sanar el erit de renaixensa, fou dels primers qui sentiren bategar sordament lo seu cor en consonància ab l' esperit de la nacionalitat històrica, esborrada y confusa en la memoria del poble, fou dels primers qu' obehiren á la veu de la sang, estudiant tronch avall l' arbre gentilici de la nostra rassa, cremantse les celles en los arxius y les biblioteques, no com aquell qui sg somet resignadament

á la necessitat d' instruir-se, sino ab l' avaricia, ab l' afecte calent y pladós del qui desenterra els tresors d' un patrimoni familiar».

«Jo no puch recordarme sens anyorança d' aquells jorns de frescor y serenitat en que l' inspiració verdejava com un camp d' espigues tendres, que beu llum y rooda, y no pensa l' era ni els molins aont el gra de les espigues ha d' esser mrlt y convertit en sustancia alimenticia.

Un vot per acabar. L' atmósfera del nostre país s' escalfa novement ab l' idea, encobeida per les corporacions populars, de rendir, ab forma digna y grandiosa, el tribut que fa segles dsvem á la figura mes excelsa de la nostra rassa, al llinatge qui l' ennobleix. Deu vulla qu' aquest llinatge tenga la virtut de fondre voluntats y aplegarnos á tots per ferli justícia, puis si no fos una nota prou potent perque ses vibracions arribessin ben endins y ben enfora, si no bastés encara per despertar en l' ànima del poble la concfencia de la seua personalitat, hi hauria motius per duptar si aquesta personalitat es qualque cosa mes que una vana illusió de poeta; y Deu vulla retornar al autor de les *Obras rimadas*, al *Jugar ne Maylorca*, á n' en Jeroni Roselló la salud perduda y aixecarlo de la cadira, perque pugua assistir á la col·locació de la primera pedra del monument á *Ramon Lull*».

TENEbres

—¿Ahont ets? gran Deu! ahont ets? Lo clam d' angosa
Del cor meu desolat, mor sens resposta
Dins la negror del vall que 'l fret despulla.
¿Ahont ets? Perdut me só: no trob' petjada
Que á llar amiga ó á sant alberch m' endrege.
Mon fals saber entenebrá l' esfera
Hont ab estels escrit ton nom llegia.
Los trons retrunyen, lo fibbló 's desferma,
Y el fanal de la fe lo vent apaga.

La feredat per tot. Espessa boyra
De culpa y malvestat ma vista acursa.
Devant ta fas, la fas del dupte hi miro,
Y baix mos peus sanguents me fuig la terra.
A la llur del llamp que el cel clivella,
Veig prop l' avench hon lo meu pas m' emporta;
Y m' oblidant mesquí de tes promeses
Per lo doll verinós, rebutj' la copa
Dels plers divins qu' un altre temps tastava.

¡Oh, las de mí! malalt m' atrob, la febra
Lo seny me torba, y tot cremant mes venes,
Me dú lo glaç al cor, De la matzina
Jo sent l' angúnia y lo mortal desfici.
De rahó folla me feri 'l contági,
Los ulls clúcats del ver davant lo llibre.
A dins la fosca hont la dolor s' hi queixa,
Sols sent la mort que va cavant ma fossa,
Sens que hi vegi darrera l' esperança.

¿Y ahont girar, mon Deu, los ulls plorosos
Per tornarte trobar? Un temps te veyá
En ta obra tota; 't veyá y t' hi sentia.
En la flor, en l' aucell, en lo riu térbol,
Fins de l' herba en lo bri. Tot es mut are.
Res diume el mon; per mí no' s mes que eendra,
Lo temple esforc del art, l' ara una tomba.
Orpell es l' estrellada, incompreensible;
Si 'u mí no 't trob' hont, Deu, he de trobarte?

No sé ahont som, ahont vaig, ni que 'm espera.
Ma vesta de virtuts, espallissada,
Caigut m' ha á trossos per tan aspre via:
Tot nú me veig, ma herencia ja perduda.
De lo meu front impur l' impura taca
Esborra el signe sant que los cels óbri,
Y tots los àngels de tristor ne ploran.
No tench ni una obra bona ab que cobrirme.
¿Cóm he davant mon Deu de comparexer?

Recordme 'n trist de aquelles serps astutes
Que de sa bava en mí l' empelt hi feren.
De sebre el ver tot famolent anava,
Y del duptar begui en la font llimosa.
D' error per l' esperit lo pá 'm fanyia,
Y un jas de neu per lo meu cor me feya.
Ay, per trobarte, veritat volguda,
M' afojava en la ciencia mentidera,
Jo qu' en l' ànima, oh, Deu, l' aport escrita.

Sadoll n' estich de la corcada fruyta,
De l' aygua amarga que les venes infla.
Son pes m' engruna, y tant la carn n' engreixa,
Que de lo fons del fanch ja no' m puch moure.
Abans volava p' els espays, altívol,
Lliure, lleuger de cor; vuy no tench ales:
Per dir bons mots m' en arranqui les plomes.
¿Cóm passaré l' avench de l' ombra eterna,
Si n' he esfondrat lo pont qu' al terme vèya?

Orfe m' he fet tot renegant del pare,
So lo fill pròdich qu' al casal no torna;
L' ànima del goig pur s' es feta viuda,
Y per germana la dolor n' ha presa.
M' ha elet l' orgull per companyó en lo viatge,
Y veig qu' als cuchs m' emporta del sepulcre.
Mes que los anys lo pes del mal m' encorva.
Si no poguesses molt amunt alçar-me,
¿Cóm caure tan avall me dexarias?

L' odor de mort ja 'l respirar m' atura,
Y l' esperit, encar duptant, tremola.
M' apar oir d' eterns gemechs l' angúnia
Y lo llamp veure de ta justa espasa.
¡Ay, si 'n mos ulls, tot sechs, los plors exissent!
¡Ay, si un batech donás lo cor de marbre!
Mon Deu ¿ahont ets? No 'm sies sort! escolta 'm!
Tú que senyor del mou p' el bé me feres,
Dona 'm la mà en l' avench ahont vaig a caure

Romp eixa sarja: de ta llum divina
Fes qu' un sol raig n' hi passe, qu' un ne sobra
Per lo cor fondre qu' ha glaçat lo vici
Mes tú respans per tot: jo só 'l sens eyma
Que 'm dexi de la fe apagar la llantia,
Que a l' esperança n' he tancat la porta.
Vulles qu' encendre 's torn la flama pura,
Vulles tornar-me 'ls plors ab que cremava,
Qu' en la nit que m' he feta, no 't puch veure,

Esperit só, y en tú me vull confondre.
Dins l' èrm que 'm roda, mort sols hi puch viure
Y jo vull viure ab tú, mort per la terra.
Mes ay, sens fe...? y ab tant de mal...? Rebutja 'm!
No puch merexer ta clemencia santa.
Sols ab ma sanch rentar podré mes culpes.
Brauda l' espasa de justicia eterna.
Mon Deu, no mires si sanch teua 'm mulla.
No atur 's aquí ton brag, mon coll te dono »—

GERONI ROSSELLÓ

RENAIXENSA (*)

Ab aquest moviment de renaixensa literaria en vers de la llengua pàtria que s' ha establert, en aqueix sigle que acabam, alguns han dit que no se tracta sinó de fer caure la llengua castellana del trono de llum y gloria ahont, ¡lloat sía Deu!, avuy se troba assentada

¡Aixó may! responem noltros; lo que, sí, s' ha proposat es axecarla de la pols ahont, poch fá, 's

(*) Ab gran pler y satisfacció insertam avuy aquest articlet, coma prova de que no en vá el Ilm. Bisbe de Mallorca ha establert l' estudi de la nostra llengua dins el Seminari de Palma. Si anys enrera, professors y deixebles miravan ab mal uy lo parlar y escriure en mallorquí, ara no acabarà cap sacerdot els seus estudis sens poder explicar l' Evangeli al poble, ab la única llengua que entenen dones é infants, per les viles de Mallorca. ¡Alabat sía Deu!

veya rossegada; netetjarla de les lletjures que se deslluhien, vestirla y endiumenjarla ab els richs joyells de la propia pedreria, aixís com cal á una princesa digna de assèures' al costat de sa garmana, avuy regina, reverenciada y acatada per tots els espanyols. Aixó alguns ho han lograt, responent ab entusiasme y ab ver y alt patriotisme, al crit de sos companys de les altres terres, principalment unint sos esforços ab sos vehins, els catalans; y aquests bons fills, quals noms no 'm cal are estanpar si no es el d' en Jeroni Rosselló declarat *fiy ilustre de Mallorca*, may per may han volgut malmenar y molt menos envilir la llengua castellana; al contrari, tot alabantla, s' unich objecte es, no permetre visquen tant separades una de l' altra, y qu' una s' alçi ab menyspreu de sa compaynona; si bé, com va dir un escriptor foraster, y ab lo cual mos avenim, la llengua castellana, es la dels hymnes y de ses odes, si es ver que pareix nascuda exclusivament pera parlar de Deu y ab Deu, perque ab la seua armonia deixa sentir un dolcissim ressó de les armonies del cel, no obstant, li cap á la catalana s' honra y sa gloria d' haver donat ardida y triomfadora carn y vestit á ses altíssimes idées d' aquell gran metafisich del amor, l' arcangelich Ramón Lull; ab ses veus màgiques y enciseres, suspirá lo gran trovaire Jaume IV, y al mateix temps fonch l' escullida per escriure en los temps medi-evals aquelles tan hermoses é ingènues cròniques que cada día admiram

La germana major es, no 'hu duptam, la castellana, pero, una meteixa sanch corre per ses venes de totes dues; passaren s' infantesa plegades, compartiren ab l' amor de sa mare llatina, sos termes, y aixís s' explica com encare paraules clássiques y molt propies que figuran en el Diccionari de l' Acadèmia Espanyola, son admeses per la llengua catalana com á flors de son propi jardí.

Era necessari un bras dret qu' aydás á la llengua castellana á dar á coneixer, y lo constituí sa germana la nostra; y aixís, totes dues ajudades mutuament una ab la bellesa de l' altre, formassin la gran nació Espanyola. Per lo tant, repetim, lluny d' odiarse, están enllaçades per vincles los més forts d' amor una vers l' altra; ab aquest renaixement no s' ha proposat may tirar á perdre la llengua castellana, sinó despertar del somni en que jauen alguns que no s' en han adonat; restituirli la seua primitiva y original puresa, y aixís, enriquirla de ses joyes, vestida de valentia, juntament ab sa jermana major contribuir á la gloria de la Mare patria qu' avuy més que may, ha menester l' ajuda de sos bons fills.

ANTONI TRIAS Y BOSCH, SEMINARISTA.

Esporlas 23-4-900

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Dia 30. Dilluns.—Sta. Catalina de Sena, vg.

Maix

Dia 1. Dimars.—SS' Felip y Jaume apóstols.

Dia 2. Dimecres.—S. Atanassi, bisbe y dr.

Dia 3. Dijous.—La Invenció de la Santa Creu.

Dia 4. Divenres.—Sta. Mónica, vda

Dia 5. Dissapte.—S. Pio V, papa y conf.

Dia 6. ✠ Diumenge—El Patrocini de San Jusep.

LO MISTERI DE LA CREU

A mon benivolgut amic Mossen Gabriel Muntaner y Serra, en la diada de sa missa nova.

FÀ denou segles, demunt la cima d'una esquerra montanya de la vella Palestina, bon còp de gent s'era aplegada, tot febrosenca, llançant de sos ulls espurnes del foc que l'odi y l'enveja n'havían encès dins el cor, udolant ab sos crits de venjansa folles flestomies; mentres p'el tiranyet, que menava fins allà dalt, hi pujava un Homo, pegant sopegades, vessant de sos llavis morats una escuma sanguinosa, carregat amb lo leny d'una Creu fexuga, greument retut p'el pes de sos dolors y senyant ab sang, que del còs li brollava, lo roquillar de l'aspre pendent, en mitj del bogiòt y riallasses d'homos, dones é infants, que, fentne bèfa l'acompanyavan. Després, despullat de sa vesta, era enlayrat, sospès de mans y peus, al pal d'afronta, endreçant la seua ullada moridora vers la Jerusalem, que á sos pès dins lo fondet, s'exmovia ab folla gaubansa per la seua mort.

Però la naturalesa, exmoguda, s'extremí d'aytal prodigi, y n'alsá sa geganta veu ab lo brigit de penyals y enderrochs, que foragitats de sos fonaments, tombaren bruncint turons avall, afrontada de veure la má de la Mort caure ferament sobre 'l cap del qui 's font de la Vida. Estols de nègres boires pujaren dels fons de les valls, omplenant la freda buydor, y amagaren el sol, que derrera aclucá son ull tot endolat, espahordit de claretjar ab sa llum los feyts dels homos.

N'era arribada l' hora gran de tots los segles, hont s'havían d'accomplir totes les profecies y tan fortment desirada dels vells patriarches y profetes, l' hora de la nostra Redempció.

El Christ moría dalt una Creu, cuand mes encèssa resplandía dins son cor la flamarada de l'amor vers los homos; n'havía devallat per predicar y fer lo bé, y en el mon no hi trobá mes que dolors y mal; per esser la llum clara que fora llançás del esperit les greus tenebres que l'escurían, y l'esperit, no compreguentlo, lo gitá dins la fosquedat esglayant d'una tomba; per esser la llibertat que trossejás los ferrenys vincles del esclavatje, y el poble, menyspreant aytal benefici, lo condempnà á patir la mort dels esclaus.

Jesu-Christ, espirant dalt una Creu y morint la mort del còs per accomplir la seua missió y el manament de son Pare, s'ens apareix com la representació de l'Idea perseguida, del principi del Bé lluytant ab lo principi del Mal, com lo simbol de la Virtut calcigada, ab la sublim resignació dels mártirs.

Mes aquella Creu, maleyta senyal que n'era de l'afronta y de l'ignominia, remey de que se valgueren els pobles pera punir los crims y males feytes, des que fou abraçada per Deu, y, pujant carregat ab ella fins lo Calvari, redimida y rentada ab la seua sang, devía romanir sobre la terra com á penyora de la santificació suprema, com lo record viu del inmens sacrifici que per nos altres feu Deu, com l'aspiració de nostros desirs y esperança dels exellats que ploren y gemegan.

La Creu, que fins ladonchs n'havía representat la societat antiga ab ses lleys de forsa, d'egoisme, d'esclavatje, ab lo trascorre dels segles, n'havía d'esser la font d'aigua viva, d'ahont havían de brollar, axamplant sos dolls per tota la terra, les lleys eternes de Bondat, Veritat y Justicia, fonament de la societat chrestiana.

Y si fou gran lo misteri de la Cren en lo sacri-

fici de un Deu, gran misteri també n'havía de ser en los resultats qu'esta mort y aquella Creu havían de donar. La dignificació del homo, envilit y semblant á les bèsties per ses costums y principis, la santificació de l'ànima, l'exaltació del nom de Deu, l'unidat eterna de principis, la santitat y puresa de les costums, ensemps ab la maravellosa unitat de la ciencia y la placent jolie de les arts é inspiracions chrestianes.

Si la Creu n'es pels crehents objecte de veneració y de pietat, pels no crehents n'es causa de meditació profunda, encapás de compendre ab les forses de la rahó, lo misteri inmens que enclou aquella.

* * *

Posèm esment als homos que foren triats pera bastir tan gran edifici y les eynes de que s'en feren servey.

Dotse pescadors reberen lo manament y l'encarreg de son Mestre de predicar sa Lley an el mon, y sense mes instrucció que la flama é inspiració divina, que dins el còr portaven, sortiren del fons de la Galilèa, prenguentne uns lo camí de l'Orient, els altres lo del Occident.

Y començaren ses predicacions. Los homos de govèrn los empressionaren com á gent que pertorbava la nació; els sacerdots com á flastomadors dels deus de la patria; els savis com á folls. Però ab la coratjosa humilitat dels martirs, que no s'acora ab la forsa, comparagueren devant els reys pera parlarlos de l'igualdat, llibertat y fraternidat de tots els homos, devant dels sacerdots pera confessar y proclamar l'unidat y existencia d'un Deu, devant els savis per darlos á coneixer el principi de la Veritat eterna. Y en mitj del regnat de les riqueses y depravació que corcava el còr de la Roma pagana, establiren lo regnat de la homilitat d'esperit.

Admirallat ne romangué el mon ab estes doctrines. Y, responguent al crit que llançá el geni de les tenebres, s'alçaren totes les potestats, per endreçar sos còlps de mort cuantra ia ferma roca, bastida sobre la terra, asahonada ab sang de mártirs, qu'era mena de chrestians; no foren prou les presones, ni 'ls tigres dels circos, ni 'ls decrets dels procónsuls romans, pera deturar en los llavis los chants d'alabansa, que de tots lochs s'axecavan, com lo parfum de tendres flors, vers lo cel.

La societat antiga, ab sa llarga acompanyada de crims y malvestats, ab ses lleys iniques, fonamentades sobre'l desconexement del nostro origen y l'ignorancia del nostro esdevenidor, caigué enderrocada. Demunt estes runes trossetjades, s'alçá una altra societat, fermada pels dolços lligays de Fé y Caridat, á ne qui estava promès un reyalme mes fort que 'l de la forsa, lo reyalme dels còrs. Esta societat fou l'Esgleya catòlica, y en son front, blanch com una flor de lliri, hi resplandí un raig de llum divina, que claretjá los abims infinits del misteri de la Creu.

* * *

Lo ressorgiment de l'humanitat aytalment ne fonch prompte y de rèl, y la sciencia, les arts y les costums se rebifaren, brufades ab les gotes de l'aigua mes pura.

La sciencia chrestiana, ab sa lley eterna de la conciencia, enderrocá d'un còlp tot lo que la malensenyada pensa dels helens y romans havia creat. Sos principis, l'existencia de Deu, l'immortalitat de l'ànima, la llibertat y germandat dels homos, la Redempció de tot lo mon y de tots los segles, la vida esdevenidora, lluytaren greument ab los principis que nodria el paganisme, y los venceren.

De llevòres ja no s'aplegá pús mai lo poble de Roma per les plaçes y grahons dels temples, pera veure passar la nombrosa acompanyada dels pressoners de guerra, com eran menats á la faresta pressó Mamertina y llançats sos trossetjats còssos á les ones del Tibre; y se tancaren les pòrtes dels anfiteatros ahont se 'n havia gaudit ab les esborronadores y sanglotants lluytes d'esclaus; y s'endolçaren la cruel tiranía y domeny dels conqueridors; y 'ls esclavetjats de la terra trobaren agómbol y conhort ab les prometances de mes en-llá de l'Esgleya.

Les arts y la poesia sentiren tota la maravellosa influencia d'est resorgiment. L'ànima, qu'abáns no havia gossat arribar mes amunt del Olimpo, parlant tan solament la belea dels sentits, llevórs trobá lo camí pera pujar y ajonollarse als meteixos pèus de Deu, esclatant en chants de gaubansa y en plòrs de sentiment. Y si 'ls antichs no mompreneren mes perfecció que la llinea de la forma, escolpint l'estatua del còs, els enginys chrestians alçaren les nostres sèus gòthiques, falagueres com les paumes del dessert, randatjades ab lo vel de maravellosa esculptura, endreçant vers lo cel, ab l'ullada del còr y lo perfum de la oració, ses colomnes, lleugeres com á fils de pedra.

* * *

¡Amich benvolgut! Denòu segles han passat, des que dalt lo Calvari se descobrí lo misteri de la Creu, y est misteri se renovella cada día en lo sanct sacrifici de la missa. Tu, qu'has tengut aytal ditxa, conmogut deus haver contemplat, ab la profunda ullada de l'enteniment y del còr, tota s'inmènsa grandesa, quant per la primera volta alçares lo calçêr devant lo poble, qu'á tos pèus s'ajonollava, y degueres esclatar ab plòrs de l'ànima, quant te tombares sobre l'altar. Llevórs, sols llevors te viu semblant á Deu.

Derrera tu tot un poble pregava. Però tos ulls, ab lo dolorós record de l'infantesa, no hi destriaren un homo, que mancava, lo teu bon parê, mort cuand començaves á pujar els grahons de la vida, que t'havían de menar fins l'altar. ¡Quí sap si les oracions d'esta diada foren la clau d'or, que obrí les portes del cel per la seua ánima, que, aletetjant, degué pujar y ajonollarse devant Deu, per darli gracies!

JOAQUIM M. DOMENECH

FOLKLORE MALLORQUÍ

GLOSES FORAVILERES

(CONTINUACIÓ)

A *Andraig* diuen á la cara
á un fadri en no agradá:
Fiet vestèn á colgá
y comanèm molt ta mare.

A *Andraig* y á *Cauviá*
ses aygos fresques son poques;
però hey ha unes atletes
que son bones per bubotes
de possá dins es favá.

A *Andraig* paumes y estores,
á *Sóller* covos-penés;
y á *Valldemosa* senyores
molta pompa y pochs doblés.

A *Bunyola* pa 'n butxaca,
duisnhi quant hey anireu,
ó sinó dejunareu,
perque la gent es molt flaca.

Se jova més presumida
qu'hey havia dins *Deyá*,
s'escolá la vá trohá
dins Sant Jusep adormida.

Sa paret de s'*Esgleyeta*
es cap devall té un bony,
y amb un martell l'hey enfony
tup, tap, valataquí dreta.

A *Llorito* ja no hey ha
canyes per fé fubiols;
Guissana, si tú no 'm vols
jo no t'hauré de da pa.

A *Orient* tot son roques
y els carrés son mal plans;
però hey ha unes atletes
qui son com á diamants.

De *Petra* vatx botá á *Artá*
á rallá amb una viudota
que tenia una fiota
que no sabia filá,
menjava bunyols amb pa
perque era malcriadota.

Les dones de *Lluchmajó*
no saben beure en gerreta
domés en carabasseta
d'aygordent de sa milló.

Bona vila es *Manacó*,
però té es còr massa estret;
Sant-Llorens es un lloch fret
qu'ets abres no hey treuen flò.

A *Campos* tenen es Sants
repartits per fora vila
perque diuen que dins Vila
no 'n poren sostení tants.

A *Sant-Juan* terres grosses,
y van descordats des pits;
¿Sabeu de què van vestits?
de canyom de borres grosses.

A *Santanyí* tenen toix
axó ja heu duen des neixe;
venen es blat y sa xexa
y se menjan s'ordi broix.

A *Valldemossa* es jovent
du sa roba bèn posada,
almidonada y planxada,
però es rahol, tal vegada,
s'engronsa sense fer vent.

Les Viudes de *Vilafranca*
no recobran es delit
fins que tenen un marit
en lloch del mort qui los manca.

F.

CANSÓ XALESTA

D'ensá que vey som tornat
sa dona en es llit no 'm vol,
demunt una pell redol
com si fos un ca ó un gat,
y no 'm dona perque 'm tap
una tela de llansol.
¡Miravos si durá dól
de mí, en está enterrat!

El dia que jo vaig nexa
sa meua fiya morí,
y batiaren mon pare
y jo vaig fèr de padri.

Relliquiari de Mallorca

II

Sant Saturnino, martir

Noticia històrica.—En temps dels emperadors Dioclecià y Maximià, mentres s'edificaven ses *Termas* (Banys públics) a Roma, lo noble Saturnino cristià d'avansada edat prês y reduhit á la condició de operari esclau, amb altres que confessaven la Fè de Cristo fou condemnat á trabays forsats. Y com vessin que un jove, company seu, li ajudava á traginar els materials de construcció, los martirisaren á tots dos; morint, el nostro Sant, degollat en la Via Nomentana, dues milles enfora de la ciutat.

Lo Martirologi romá en fa menció dia 29 de Novembre.

Els óssos de son còs, que se veneran en l'iglesia del Convent de Santa Clara de Palma, procedeixen del Cementeri de Sant Ponciano. Consta que el Cardenal de Carpineo, Vicari General de S. S. Innocenci XI, los fé colocar dins una urna d'èbano segellada, (a) y la cedí al Marquès Sr. Felipe Nerlió de Florencia, facultantlo per guardarla ó per ferne entrega á qui volgués exposarla á la pública veneració. Dit Sr., que l'havía rebuda dia 15 d'abril de 1679, dotze dies després, la regalá al molt noble senyor D. Nicolau Cotoner, nostron compatrici, Gran Mestre del Ordre Hospitalaria de Sant Joan de Jerusalem; qui, dia 4 de Septembre del meteix any, en fé entrega á D. Arnaldo Moix Comenador de Vallfogona y La Esplugua. (b) Y arribades á Mallorca dites rellíquies, y regonegudes p' el Sr. Bisbe Ilm. Sr. don Bernat Cotoner devant testimonis y ab les degudes formalidats, foren entregades definitivament á les Relligioses del Convent de Santa Clara, dia 24 d'Octubre siguent. (c)

Desde les hores se guardavan en sa capella propia, fins que á instancies de la Mare Sor Ayna Coll (encara vivent) dia 7 d'Octubre de 1872 se comensaren les obres de reforma y engrandiment de dita Capella, á fi de poder exposarles dins un sepulcre amb estàtua jayent. (d)

Dia 4 de Maig de 1875 fou trasladada aquella ossamenta desde l'urna antiga á dins el còs de la nova figura, cual cap y extremidats foren esmol-

(a) Era d'estil plateresch, sostenguda per dos lleonets aju pits. El cráneo y demás osses, simètricament colocats entremit de floretes de paper y talco, se vehia al través dels vidres que lo tancaven. A gust nostro aquelles rellíquies no s'haurían trastocat

(b) Les dues germanes d'aquest cavaller, Sor Beatriu y Sor Elisabet Moix, foren Abadesses del Convent de Palma. En la clau de la volta de la Capella ahont se venera á Sant Saturní, s'hi veu un moix per armes. Suposám que la processó de l'octava del Corpus, que se fa á la Seu, coneguda per nom de la *Moixeta*, fou fundada per una senyora d'aquella familia.

(c) L'instrument diu: "in urna ex Hebeno nigro confecta, ornamentis argenteis decorata, crystallinis laminis ceallata, bene clausa, et fumienlo serico coloris rubei colligata, et sigillo nostro signata."

(d) Mon pare (a. c. s.) fou l'encarregat de construir el modest *arcosolium* ó cambra, derrera l'altar, ahont se colocá el sepulcre, cuals obres ajudá a pagar D. Jaume Coll, germá de dita Sor Ayna, de qui, á les hores, recullirem aquestes notícies.

lades de cera per D. Melcion Umbert, sots direcció del P. Dr. Miquèl Coll agustino exclaustat. (a. c. sien.) (e)

Dia 18 de Juriol del meteix any se benehi la Capella, ab festa molt solemne; y dia 25 n'hi dedicá un altra la Reverenda Comunitat predicant don Maciá Company prevere, ara Canonge de la nostra Catedral. (f)

Sant Saturní sol invocarse com intercessor p' els qui desitjan acertar en l'elecció d'estat.

B. FERRÁ.

REUNIÓ PREPARATORIA

Convocats p' el Sr. President de l'Excma. Diputació Provincial, el capvespre de dimecres passat, se reuniren en el saló de son palau una cincuentena de persones, entre les quals hi havia Diputats provincials, el Sr. Batle y alguns regidors del Ajuntament de Palma, els M. Iltres. senyors Vicari General, y el Degá del Cabildo Catedral, l'Excma. Sr. D. Antoni Maura, Membres de la Causa pía Luliana, Professors d'Instrucció pública, artistes, advocats, propietaris, representants de la premsa periòdica, y sobre una dotzena de escriptors y excursionistes forasters.

D. Alexandre Rosselló manifestá que l'objecte d'aquella *reunió particular* era preparatoria de l'organització d'una Junta més numerosa de representants de totes les corporacions y societats de la provincia, á fi de comensar los trabays preliminars indispensablement necessaris per dur á terme el propòsit fa temps encobehit, (y escapollat per l'Ajuntament de la nostra Capital) de edificar un monument á Ramón Lull digne de sa Santitat y Grandesa. Pera lograrlo, digué, no mos hem d'aconortar amb un pedestal y una sola estàtua, com s'aixecan á hontsevuya en memòria de cualsevol *Lopez* ó *Fernandez*; sino que se trata de satisfacer un tribut á la memòria, per desgracia olvidada, del qui ab ses obres doná á coneixer la patria Catalana, y escampá per tota Europa les llums de sa clara pensa y les virtus de son còr ardent. Per axò opinava que devían ajudar an aquesta empresa no sols sos compatrieis mallorquins, sino també els catalans y els espanyols, y fins y tot Fransa, en cual Capital hi havia explicat Mestre Ramón Lull los seus sistemas filosòfics.

A pregs del Sr. Rosselló alguns dels concurrents, com á membres pertanyents á varies corporacions oficials s'adheriren á l'idèa, oferintse en quant los seria possible pera realisarla. Els restants manifestaren tácitament s'equiescència.

Nomhrada una Comissió nominadora dels vocals que haurán de constituir definitivament la ecsecutiva, pera que doni conta en la primera sessió de caracte oficial, el Sr. Rosselló rendí les gracies als assistents, y mos despedirem.

F.

(e) Posteriorment, se colocaren els dos cuadros (passatges de la vida del Sant) pintats per D. Salvador Torres, un á cada banda de dita Capella.

(f) Noltros tenguerem l'honra de contribuir componguent el *goig*, que se cantan en los dies de sa festa.

SETMANA FRITA Y AB ESCABETXO

¿Aquí que passa?

Aquí plohen periòdichs nous forrats de lo més vey y periòdichs vey *ataconats* de nou; sa premsa, aquest mal necessari, imposit pe s' esperit de s' època, es per uns sa gripia, per altres sa tribuna, per casi tot hom un entreteniment, per casi ningú un mèdi de moralisá ses costums des poble.

Cada *periodiquillo* sol ser *orgue*: qui d' un partit, qui d' una fracció política, qui d' una persona determinada la cual, sent oscura, antipática y á voltas repulsiva cerca popularitat, nom y *atmosfera* subvencionant á quatre *morts de fam*, inútils per guanyarse la vida ab trabays de la seua professió, perque li toquin el *bombo* y digan á *t.ch* de *trompeta* als quatre vents del mon que tal ó cual fet, que no puja un gra d' ay, mereix engastá d' or y ser posat en vasetes.

Axò fa que certes *celebridats* encumbrades per la premsa y que 'l públich admira y venera s' esboltesquin tan prest, y que vistes de prop resultin una *coseta* tan diminutiva que casi no té agafay, y que posades demunt es pedestal que li ha erigit s' *opinió pública*, enganada com un *xino* p' els articles del periòdich, á velló sa retxa, se *disipi* com es fum, y que 'ls admiradors que á forsa de aygordent l' han tret á rollo de dins ses tenebres de s' *urna* dels *sufragis mentiduls* sen duguen el *mico* més *fenomenal*.

Avuy que tot *bitxo* bravelja de no mamarse es dit, es cuant hi ha més devots á *ser combregats ab rodes de molí*. Però está tan encarnat es mal, que ja hem arribat á s' *encarnat y blau*. ¿Qui refúa un elogi de sa premsa? ¿Qui no vol veurerh el seu nom mapat? ¿Qui no se gosa de que 'ls *papés públichs* lo tractin de *nuestro queridísimo amigo*? ¿Qui, sent un *banch*, no li riuen sos llabis si un periòdich li dona carta d' eminent y savi? ¿Qui, tenguent alguna creu, *ultra* de sa des matrimoni, no pren un *berrinche* de *pe, pe, y doble u*, si el cas es *coaxista* s' ha menjat ets *íssims ó llustres inherents* al seu nom? ¿Qui no fa potadetes si li omiteixan es *de de estirpe* entre el nom y el llinatje? ¿Faltarà, tal volta, qui oferirá *ófciosament* un quèrn de duros perque quedi dins es tinté del *xico* de la *premsa* sa relació d' algún fet que *pueda denigrar la alta honra social* de algú que real y positivament no sab lo que es honra ni com sa menja ni ahont sa colga? ¿Faltan á demunt sa taula de cualsevol redacció els *suellos d' encàrrech*, ses *notes oficiosas*, un *frit y tollit* y á voltas un *ensiam* que fa *jitera*? S' autó d' una obra vol que li fassin el *caldo gordo* á forsa de *crítica piadosa*; s' actor acudeix á sa premsa perque li servesca de *clac*; y com en el mon hi ha tants de *comediantes*, tots volen que 'l públich los fassi *mans-balletes*. ¿Quin dia es poble obrirá ets uys? ¿Cuánt será que 'ls homos y ses *homes* cercarán fora de sa frivolidat els atractius de sa vida?

Molt hi ha que di. *desenrodillant* aquest tema; tant, que essent aquest assuntó un faetor de sa gran questió nomenada social, hey hauría, per tractarlo com se deu, que posarhi forqueta y di, segons s' estila «*se continuará*» perque hi ha tela per ferne *infolios*.

Servesquen aquestes notes per á doná una idèa de lo que sol ser, generalment parlant, la *premsa* en tots els pahissos del *mon sawvatje*, desfressat de *civilisació*.

Vos ne pot dir la prima, per haver estat *bitxo* de la premsa, cuant era més jove y tenia poch seny en

TOMÁS D' ETS AMBUYS.

RECLAMS

120 funcions.—Hem rebut el Programa de les que se celebran á l' iglesia de *La Mercé* de Palma, en honor de Jesús, María y Jusep. Avuy comensan les del Mes de María que serán molt hermoses, tant com á les iglesias ahont se celebran ab més solemnidad; y el darrer dia se repartirán flors y estampes als feèls concurrènts que vajin á adorar, com ja se feu per acabament del mes de Mars dedicat á Sant Jusep.

Llibres per vendre.—Dirigirse á la casa n.º 12 del carrer de Santa Fè, qui vulga adquirir á preus econòmichs los sigüents:

«Obras de Ramón Lull» (por D. Jerónimo Rosselló.)
«La Abeja.»

«La Veu de Montserrat.»
«Los Libros.»
«La Hormiga de Oro.»
«La Chispa.»
«L' Ignorancia.»
«Semnario Católico.»
«Las Baleares,» 2 tomos.
«Museo Balear,» 4 tomos.

ENTRETENIMENTS

(Solusions á lo d' es número passat)

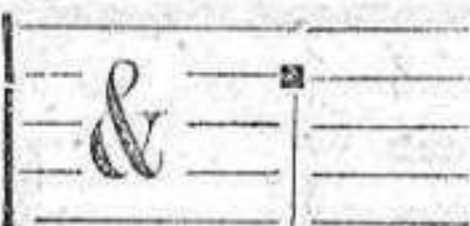
JEROGLIFICH COMPRIMIT.—Sobre gusts no hi ha res escrit.

QUADRAT PE PARAULES.—M A R Ó
A M O R
R O M A
O R A R

XARADA.—Inca.

ENDEVINAYA.—Perosi.

JEROGLIFICH

Grumetx ^M FEBRER ^A ^R
_I ^A ^R
× se Dr. S S

ANAGRAMA

Un INQUERO desxondit
per ún awich, m' envia
del joch qu' *Un músich* firMA
la SOLució, y m' ha ESCrit:
«á vOSTro pero he unit
el si que li va derrera,
y lo NOM qu' el mon venera
del gran PeROsi he LLEGIT;»
jo d' aixó n' he tret partit
y juch d' aquESTA manera:

Extreure ses lletres majúscules d' aquesta dècima, que son aquestes: *inquero-ma-sol-esc-os-nom-ros-llegit-es*. y formar es nom y llinatje de dos poetes mallorquins de nombrada.

A més, amb la lletra grega inclosa en el nom *Perosi*, y un *am*, total quatre lletres, pescar les sigüents paraules: 1.ª Es present castellá d' un verb guerrer; 2.ª, es pretèrit, tercera persona del meteix; 3.ª, equivalent castellá de ramell; 4.ª, equivalent de renou; 5.ª, nom d' una capital; 6.ª, habitant de Mauritania; 7.ª, una fruita; 8.ª, per dins mar; 9.ª, herba olorosa; 10.ª, afecte de bona voluntat; 11.ª, un llinatje, y per 12.ª, y será una dotsena justa, podreu compondre, si no sou molt ecsigents, un alre llinatje.

S. ELVIRO MÀS.

TRENCA-CLOSQUES

Aulí, Sancho, Torres,
Massot, Noguera.

Amb ses lletres primeres y derrereres d' aquests llinatjes, suprimintne una sola, compondre un nom y llinatje mallorquins.

UN MUSICH.

XARADA

Ma *prima-segona* está
just devés «Cá 's Catalá»,
y ma *tercera-primera*
ho solen dur á derrera
els bous bons per torea.

Mes, si teniu diligencia
y un poch voleu cavilá,
bé vos puch assegurá
que si 'n teniu existencia
del tot, podreu berená.

AICRAG.

PREGUNTA GLOSADA

—Si un pèrn del mon se perdés
y no sabessin per hon....?

—Sols qui li va fé els primés,
sabria ferne un segón.

X.

(Ses solucions en es número pròxim.)

GLOSA Y PROSA

D' EN BARTOMEU FERRÀ

- I Aplech.—Flors y Fulles, *publicat.*
 II » —Coses nostres, *id.*
 III » —Relligioses, *id.*
 IV » —Brots d' Ortiga, (*en prensa.*)
 V » —Endolades, (*en preparació.*)

COMEDIES

del mateix autor

Els Calsons de Mestre Lluch.
 Dos Manestrals a un brot.
 La Plagueta dels lloguers.
 El Baul de madò Banaula.
 Es Senyors de Son Misèria.
 Un estudiant del día.

MEMORIAS

Concepto del Cementerio Católico.
 Arte litúrgico Cristiano.

Per

SELLOS DE GOMA

bons y barato

á sa PAPELERÍA

DE JUSEP MIR

Cadena de Cort

núm.º II

EL PAN DE LOS POBRES**REVISTA RELIGIOSA MENSUAL**

Se publica en Bilbao y sale á luz el día 13 de cada mes.

El número consta de 32 páginas en 8.º mayor y cubiertas, siendo el precio de la suscripción **UNA PESETA** al año.

Se admiten suscripciones en la Imprenta y Papelería de J. Mir, Cadena de Cort núm. 11 y Fideos 1 y 3, Palma.

⇒ Mallorca Dominical ⇐**REVISTA DOMINICAL BILINGÜE**

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos lo permiten, publica números de á ocho páginas, suplementos ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos por medio de suscripciones desde

25 cénts. de peseta mensuales en adelante

Por 25 céntimos se sirve semanalmente *un* ejemplar; por 1 peseta, *cinco*; por 2 pesetas *diez* y así sucesivamente.